

SOOLOKEIKKAA PUKKAA

Yksin esiintyvä on omillaan

Teksti: Pekka Raittinen

Yksin esiintyvä voi itse päättää oman aikataulunsa ja keikkakalenterinsa. Toisaalta soolona keikkailleva voi kokea kokonaan omillaan olemisen ajoittain ahdistavaksi.

killisen annin. Tällainen kompakti ratkaisu on esimerkiksi konekompilla ryyditetyt kosketinsoittimet eli niin sanottu *one man band* – yhden miehen orkesteri.

”En käytä valmiita biisipohjia, vaan valitsen kuhunkin kappaleeseen sopivan rumpu- ja bassokompin koneista”, kertoo kosketinsoittaja ja laulaja **Henry Strömberg**. Strömberg on 1990-luvun alusta lähtien keikkaillut nimellä Henry’s One Man Band. ”Esimerkiksi bassoäänät tulevat soittamani sointupohjan mukaisesti. Pyrin tekemään asiat aidosti, ja periaate on se, että minä ohjaan konetta eikä kone minua.”

Trubaduurin arkea

Kuopiosta kotoisin oleva trubaduuri ja lauluntekijä Juuso Happonen valmistui 1990-luvun alussa Helsingin yliopistosta keskelle syvintä lamaa. Kun mitään muuta työtä ei heti löytynyt, ja opintovelat oli maksettava, muusikon ja viihdyttäjän ura tuntui gospel-piireissä pyörineestä miehestä varteenotettava valitsemiselta vaihtoehdolta.

”Olin soittanut erilaisissa kokoonpanoissa ja duonakin. Minulla oli silloin jossain vaiheessa myös sopimus erään ison kustannusyhtiön kanssa, mutta siinä neuvottelut venyivät ja taas venyivät. 90-luvun lopulla sitten päätin, että nyt tehdään jotain tai sitten lopetetaan.”

Vähitellen Happonen löysi oman tiensä musiikkiin ja viihteen sekatyömieheksi: trubaduuriksi, koomikoksi ja juontajaksi. Yksin esiintyminen lähti kuitenkin ainakin alussa käytännön pakosta.

”Bändihomma ei kohdallani iskenyt tulta. Suomessa on myös vähän niin, että vain jos on huipulla, niin silloin on varaa ylläpitää bändiä.”

Omimman alueensa Happonen löysi yritystilaisuuksiin tehdyistä mittatilaustyönä räätälöidyistä ratkaisuista. Nykyisin hän loikkaa trubaduurin roolista esimerkiksi Psykodramatologian Tohtori Pöferön, Kalervo Kinkkusen tai lastenhahmo Sika-possu-Selmerin rooleihin, joissa muusikon ja koomikon roolit sekoittuvat mielenkiintoisella tavalla.

”Nämä ovat tällaisia vähän kummallisia ja hankalampia keikkoja. Usein esiintyjän täytyy olla helposti liikuteltavissa mies ja kitara -pohjalta. Roolihahmoja teen joskus niinkin, että vedän vaikka puolen tunnin show’n eri roolihahmona, eikä yleisö välttämättä tajua, että kyseessä on sama

tyyppi”, Happonen taustoittaa.

Happonen eri hahmot sekä itse käsikirjoitettu ohjelma lähestyvät jo näyttelijän ja tapahtumatuottajan ammatteja. Aina musiikki on kuitenkin tavalla tai toisella mukana keikoilla. Myös lastenmusiikkia Happonen tekee, mutta sanoo sen olevan ”enemmän vähän kuin harrastus”.

Huutolaispoikana

Juuso Happonen toteaa, että yksin keikkaillevan trubaduurin ja esiintyjän työn tekee raskaaksi sen ajoittainen hallitsemattomuus. Tämä on kuitenkin hänen mukaansa tuttua kaikille freelancereille, joiden arkea on jatkuva työnhaku ja itsensä markkinointi.

”Keikalle mentäessä ollaan huutolaispoikia ja aina jonkun toisen kotikentällä.”

”Vaikka itsellä olisi huono päivä, on vain punnerrettava eteenpäin. Keikalle mentäessä ollaan huutolaispoikia ja aina jonkun toisen tiloissa ja kotikentällä. Keikalla on esimerkiksi useimmiten ruokailumahdollisuus, mutta ongelma on siinä, että missä välissä ehdit syödä. Ja ruokapöydästäkin voit joutua suoraan framille”, Happonen luonnehtii.

Esiintymispaikalla on Happonen mukaan aina jännitteitä, ja jokainen esiintyjä joutuu luovimaan. Tämäkin aiheuttaa stressiä. Asiakkailta on usein myös tiedostamattomia ja ääneen sanomattomia toiveita ohjelman suhteen.

”Kulkuyhteydet erikoisemmille keikka- paikoille on totta kai selvitettävä etukäteen, ja matkalla voi sattua kaikenlaista. Keikkapaikalla on joskus saanut nälissäänkin pitää tunnelmaa yllä, kun perunat ovat kiehuneet liian pehmeiksi, purjealuksesta loppunut tyyneellä säällä polttoaine ja viereillä on samalla hetkellä ollut ruotsinlaiva juuri lähdyssä”, Happonen luettelee työn hasardeja.

Yksin esiintymisen suurimpia stressitekijöitä on juuri tietynlainen yksinäisyys, kun ei ole työyhteisöä eikä sen mukanaan tuomaa kollegiaalista tukea. Happonen kertoo itse väsyneensä keikkailuun vuosituhannen alussa ja joutuneensa tosissaan pohtimaan ammatissa jaksamisen edellytyksiä.

Trubaduuri Juuso Happonen sanoo työn yksinäisyyden olevan joskus stressaavaa.

”Yksin keikkailemisessa on kaksi puolta: toisaalta olet vapaa tekemään itse kaiken, mutta toisaalta taas *joudut* tekemään kaiken itse”, trubaduuriina vuodesta 1996 toiminut kuopiolainen **Juuso Happonen** summaa. ”Jos on vaikka bändinä tai duona keikalla jossakin, se on eri juttu. Silloin voi aina sanoa kaverille, että hoidatko tämän asian, kun minulla ei oikein synkkaa tuon ravintolapäällikön kanssa.”

Yksin esiintyvällä muusikolla on siis sekä vapautta että vastuuta. Paljon myös useiden eri kokoonpanojen kanssa esiintyvä jazzpianisti **Janne Maarala** sanoo kuitenkin, että yksin keikkailu on hänen suosikkialueitaan muusikon työssä.

”Yksin esiintyminen on kaikkein vapainta ja itsenäisintä, ja siinä voi täysin itse päättää ja suunnitella ohjelmistonsa. Soolopianon soitto antaa myös hyvin paljon vapauksia, sillä instrumentin melodioilla, harmonioilla ja rytmillä voi käytännössä korvata kokonaisen orkesterin”, Maarala toteaa.

Joskus yksin esiintyvä muusikko pyrkii korvaamaan kokonaisen yhtyeen musiik-

Pianisti Janne Maarala nauttii soolokeikoista Storyvillen terassilla.

"Kun on yksin esiintyvä monialaosaja ties millaisissa tilanteissa ja paikoissa ja kuulee muita usein herkemmin kuin itseään, on aina olemassa burn outin riski. Tässä tarvitseekin myös kykyä sanoa joskus ei ja olla tavoittamattomissa. Oma aikataulutusta, kun keikkaa tuppaa liikaa", Happonen neuvo.

Julkisilla pianokeikalle

Pianisti Janne Maarala keikkailee muun muassa oman sekstettinsä ja kvartetinsä kanssa sekä Great Helsinki Swing Bandin riveissä. Yksin hän on esiintynyt muun muassa Storyvillen pianobaarissa ja terassilla, lukuisissa pääkaupunkiseudun hotelleissa sekä kirkko- ja joulukonserteissa.

"Täytyy myöntää, että tykkään olla yksin framilla yleisön edessä", Maarala sanoo. "Pyrin yksin soittaessani leikilliseen musiikin käsittelyyn, ja soolona esiintyessä energia ehkä kanavoituukin helpommin suoraan yleisöön. Mutta tietenkin suoraan vuorovaikutukseen vaaditaan muutakin kuin pelkkä asetelma, se on kiinni myös esiintyjän omasta persoonasta."

Maarala näkee yksin esiintymisen tarjoavan myös muita ammatillisia ja musiikillisia haasteita, sillä soolopianonsoitto vaatii erilaista tekniikkaa kuin bändin kanssa soittaminen.

"Jazzpianonsoiton juurethan ovat ragtimessä ja boogie-woogiessa, joissa vahva vasen käsi korvaa bassoinstrumentin", Maarala taustoittaa. "Olenkin treenannut vasemman käden tekniikkaa ja soolopianon soittotyylillä myös gospelin ja kantrin viitekehyksissä. Yksin soittaminen tarjoaa kyllä

myös vapauksia, sillä silloin on esimerkiksi helpompi vaihtaa tempoa ja transponoida toiseen sävellajiin kesken kappaleen."

Sooloesiintyjän yksinäisyyttä Maarala ei ole kokenut ongelmalliseksi, ehkä koska hän toisaalta saattaa keikkailla saman kokoonpanon kanssa parikin kertaa viikossa. Pikemminkin hän kokee muusikon ammatin sosiaaliseksi.

"Useinhan yksin esiintyminen on yksinkertaisesti halvempi vaihtoehto, ja niin on myös helpompi liikkua keikkapaikalle. Olen esimerkiksi tehnyt jonkin verran soolopianokonsertteja omariskiperiaatteella, jos isommalla kokoonpanolla matkaan lähteminen on tuntunut täysin kannattamattomalta."

Kaikkein helpointa keikalle liikumisen logistiikka on Maaralalle soolona vaikkapa Helsingin kanta-kaupungin hotelleikeikoilla, kun soitamaan pääsee julkisilla ja soittopeli on valmiina paikalla.

"Tällainen paikka on esimerkiksi Storyville. Siellä soittaessani olen huomannut, että mitä paremmassa soittovireessä itse on, sitä paremmin yleisökin reagoi ja palautetta tulee",

Maarala toteaa. "Jos on esimerkiksi ollut viikon soittamatta, voi helposti jäädä taustamusiikin rooliin. Toisaalta joskus ravintolan terassilla, jossa soitetaan suoraan yleisön edessä, keikan tunnelma on saattanut lähennellä pianokonserttitilannetta."

Yhden miehen voimin

Takavuosien ravintolamusikoiden ammatikunta on nykyään kuollut lähes sukupuuttoon, koska esimerkiksi pääkaupunkiseudulla on enää pari tanssipaikkaa jäljellä. Alalla pysytelleet ravintolamusikoina uransa aloittaneet soittajat ovat siis joutuneet muuttamaan toimintatapojaan, kuten kustannustehokkaampaan yhden miehen kokoonpanoon siirtynyt Henry Strömberg.

"Aloitin ravintolakeikat heti armeijan käytyäni 1970-luvun alussa, joten minulla on pitkä soittajan kokemus", Strömberg kertoo. "Soitin silloin trioissa ja kvarteteissa. 70-luvun lopulla menin päivätöihin, ja seuraavalla vuosikymmenellä keikkailu jatkui lähinnä viikonloppuisin. Nykyään soitan taas päätoimisesti, ja one man band -keikkoja aloin tehdä 1993."

Strömberg muistelee nähneensä Hammond-urkujen yhteyteen rakennettuja alkeellisia komppikoneita hotellien ravintoloiden alkuillan taustaviihteenä jo yli kolmekymmentä vuotta sitten. Varsinaiset yksin esiintymisen mahdollistavat laitteet tulivat markkinoille kuitenkin vasta 80- ja 90-lukujen taitteessa.

"Samaan aikaan palkkiot esimerkiksi triokokoonpanolle menivät niin huonoiksi,

ettei keikkojen tekeminen tuollaisella miehityksellä kannattanut. Paikkoja, joissa soitettiin tanssimusiikkia, alkoi myös olla niin vähän, että sitä olisi joutunut kiertämään ympäri maata keikkojen perässä. Päätin siis siirtyä tällaiseen kokoonpanoon."

"90-luvun alun lamavuosina one man bandeja työllistivät myös pienet pubit, jotka halusivat elävää musiikkia pienemmällä volyyymilla", Strömberg muistelee.

"Nykyään teen eniten yritystilaisuuksia. Myös laivakeikkaa tein vuosikymmenen alussa jonkin verran esimerkiksi Vikingin Cinderellalla. Etuna minulla on, että laulan suomen ja englannin lisäksi myös ruotsiksi, joka on äidinkieleni. Keikkailen siis fifty-fifty-periaatteella ruotsin- ja suomenkielisissä maailmoissa. Esimerkiksi vähän aikaa sitten soitin pidemmän pätkän Tammisaaren kaupunginhotellissa."

Strömberg kokee olevansa ensisijaisesti tanssimusiikko. Hän arvioi, että elävänä soitetulle tanssimusiikille löytyy kysyntää, mutta kokonaisen kokoonpanon hinta on usein kynnyskysymys.

"Soitan maksimissaan neljän ja puolen tunnin setit illassa, ja materiaalista 75 prosenttia on laulettua. Se tässä yksin keikkailemisessa onkin rasittavaa, ettei ole ketään muuta jakamassa lauluvastuuta. Vielä jos ajaa edestakaisin 150 kilometriä ja sitten roudaa itseksen menen tullen, niin voihan tämän ajatella olevan välillä rankkaa hommaa."

"Toisaalta yksin tekemisessä on myös jotain sellaista joka sopii minulle", Strömberg tunnustaa. "Ei aina esimerkiksi tarvitse lähteä jokaiselle tarjotulle keikalle. Se ei ole tässä kiinni toisten mielipiteestä, vaan saa päättää itse." ■

One Man Band Henry Strömberg sanoo, että elävälle tanssimusiikille löytyy kysyntää.